

ΝΟΤΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ

ΑΝΑΦΟΡΑ

2023

*Προσπάθειες διατήρησης εντός του 2023 στους βιότοπους ωοτοκίας της *Caretta caretta* στη Νότια Πελοπόννησο (παραλίες Λακωνικού Κόλπου, Κορώνης, Ρωμανού και ΝΑ Λακωνίας)*

Αθήνα, Δεκέμβριος 2023

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας

Copyright © 2023 από ΑΡΧΕΛΩΝ

Κανένα μέρος της παρούσας έκθεσης δεν μπορεί να αναπαραχθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο χωρίς τη γραπτή άδεια του ΑΡΧΕΛΩΝ.

*****

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας
Σολωμού 57
ΑΘΗΝΑ
ΤΚ 10432
Ελλάδα

Τηλ/Φαξ: 210 5231342
e-mail: info@archelon.gr
URL: www.archelon.gr

1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΑΡΧΕΛΩΝ πραγματοποιεί ετήσιες συστηματικές εργασίες παρακολούθησης και προστασίας της ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα (*Caretta caretta*) στη νότια Πελοπόννησο στον Λακωνικό Κόλπο από το 1985 και στην Κορώνη από το 1995. Οι κύριες παραλίες ωτοκίας του είδους έχουν ενταχθεί σε 2 περιοχές του οικολογικού δικτύου Natura 2000, ως εξής:

- παραλίες Λακωνικού Κόλπου (Μαυροβούνι, Βαθύ, Σελινίτσα, Βαλτάκι και Ευρώτας) στην περιοχή GR2540003 «Εκβολές Ευρώτα, περιοχή Βρονταμά και θαλάσσια περιοχή Λακωνικού Κόλπου»
- παραλία Κορώνης (Ζάγκα - Μεμί) στην περιοχή GR2550010 «Θαλάσσια περιοχή νότιας Μεσσηνίας»

2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε από τέλη Μαΐου έως τέλη Σεπτεμβρίου 2023, από δύο διακριτές ομάδες εθελοντών/ερευνητών. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία, καταγράφηκαν συνολικά 1.095 φωλιές στις δύο περιοχές ωοτοκίας της νότιας Πελοποννήσου που αναφέρθηκαν παραπάνω. Το μεγαλύτερο ποσοστό των φωλιών προστατεύθηκε από θήρευση, ποδοπάτηση, πλημμυρισμό και τη φωτορύπανση. Σε ότι αφορά τις εκθαλασσώσεις, βρέθηκαν 16 νεκρές θαλάσσιες χελώνες στον Λακωνικό Κόλπο, και 2 νεκρές στην Κορώνη. Επίσης, ο ΑΡΧΕΛΩΝ πραγματοποίησε δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού στις παραλίες, σε τουριστικές επιχειρήσεις και στους εποχικούς Σταθμούς Ενημέρωσης κάθε τοποθεσίας. Στις δράσεις αυτές, συμμετείχαν και ενημερώθηκαν περί τους 3.300 επισκέπτες (2.000 στον Λακωνικό Κόλπο και 1.300 στην Κορώνη).

Εκτός των φωλιών στις παραπάνω περιοχές, καταγράφηκαν ακόμη 176 φωλιές στο ΝΑ τμήμα της Λακωνίας (από Πλύτρα μέχρι Μονεμβασιά) και στην Ελαφόνησο από εκπαιδευμένη ομάδα του Συλλόγου «Τουλίπα Γουλιμή» σε συνεργασία με τον ΑΡΧΕΛΩΝ.

3 ΑΠΕΙΛΕΣ

Γενικά μέτρα προστασίας για τις παραλίες ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών στην Ελλάδα περιλαμβάνονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β 1432/31-03-2023), που ορίζει την «απλή χρήση αιγιαλού και παραλίας». Σύμφωνα με αυτήν, στις περιοχές ωτοκίας οι αρμόδιοι Δήμοι μπορούν να παραχωρήσουν στις τοπικές επιχειρήσεις την «απλή χρήση του αιγιαλού», εφόσον διασφαλίζεται η εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστασίας κατά την περίοδο φωλεοποίησης και εκκόλαψης των θαλάσσιων χελωνών. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν την απομάκρυνση των επίπλων θαλάσσης (ξαπλώστρες) μετά τη δύση του ηλίου, τον καθαρισμό παραλίας χωρίς βαρέα οχήματα, την απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων στην παραλία και διεξαγωγής νυχτερινών εκδηλώσεων (beach parties) και τη μείωση της φωτορύπανσης.

Είναι ανησυχητικό ότι το 2023 για μια ακόμα χρονιά καταγράφηκε μεγάλος αριθμός απειλών με βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη διατήρηση των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες πληροφορίες για τον κάθε βιότοπο της θαλάσσιας χελώνας στη νότια Πελοπόννησο.

3.1 ΛΑΚΩΝΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

Ο διαθέσιμος χώρος για να κάνουν τα ενήλικα θηλυκά ζώα τις φωλιές τους περιορίστηκε σημαντικά, καθώς το 87% των επιχειρήσεων στις παραλίες του Λακωνικού Κόλπου δεν απομάκρυναν τα έπιπλα θαλάσσης κατά τις βραδινές ώρες, κατά παράβαση των προβλέψεων της Κοινής Υπουργικής Απόφασης. Στις παραλίες Σελινίτσα, Μαυροβούνι και Βαθύ, μόνο 3 επιχειρήσεις εφάρμοσαν τα διαχειριστικά μέτρα προστασίας. Χρειάζονται επισταμένες προσπάθειες ώστε το σύνολο των επιχειρήσεων να τηρήσει το ανωτέρω μέτρο προστασίας.

Επιπλέον πρόβλημα δημιουργήθηκε και με τον ιδιωτικό εξοπλισμό των επισκεπτών (ξαπλώστρες, σκιάστρα, εξοπλισμός για θαλάσσια σπορ), ο οποίος επίσης παρέμενε στην παραλία μετά τη δύση του ηλίου. Στις 116 ημέρες που διήρκεσε το πρόγραμμα το 2023 στις παραλίες Βαλτάκι (μήκος παραλίας 1.1 χλμ.), Σελινίτσα (μήκος παραλίας 1.5 χλμ.), Μαυροβούνι (μήκος παραλίας 4 χλμ.) και Βαθύ (μήκος παραλίας 1.8 χλμ.) καταγράφηκαν αθροιστικά να έχουν παραμείνει τις νύχτες 2.765 συμβάντα με ιδιωτικές ξαπλώστρες, 594 συμβάντα με ιδιωτικό εξοπλισμό θαλασσίων σπορ και 221 περιπτώσεις ιδιωτικών σκιάστρων.

Το πρόβλημα της φωτορύπανσης στην παραλιακή ζώνη του Λακωνικού παρέμεινε εξαιρετικά έντονο, εκτός από τις παραλίες Βαλτάκι και Ευρώτας, που δεν έχουν φώτα. Δυσμενέστερη είναι η κατάσταση στο δυτικό άκρο της παραλίας Βαθύ και το ανατολικό άκρο της παραλίας Μαυροβουνίου, όπου δεν υπάρχουν καθόλου σκοτεινά σημεία. Η ένταση της απειλής αυτής φαίνεται από το ότι παρατηρήθηκαν πολλές φορές χελωνάκια να αποπροσανατολίζονται από τη φωταύγεια ενώ είχαν ήδη μπει στη θάλασσα και να βγαίνουν ξανά στη στεριά. Το ποσοστό των φωλιών που επηρεάστηκαν από τη φωτορύπανση στην παραλία Σελινίτσας ήταν 69.3%, στο Μαυροβούνι 68.8%, στο Βαθύ 42.2% και στο Βαλτάκι 37.7%.

Επιπλέον, στις 116 ημέρες παρατηρήσεων του προγράμματος καταγράφηκε σημαντικός αριθμός περιστατικών κίνησης οχημάτων (51 περιστατικά) και βαρέων οχημάτων (11 περιστατικά) στις παραλίες. Τέλος, καταγράφηκαν τουλάχιστον 413 περιστατικά ανθρώπινης παρουσίας στις παραλίες τις νυχτερινές ώρες, το οποίο επιφέρει ενόχληση τόσο για τις ενήλικες θηλυκές χελώνες που εγκαταλείπουν την προσπάθεια φωλεοποίησης, όσο και για τα χελωνάκια που μπορεί να ποδοπατηθούν. Η ανθρώπινη παρουσία στις παραλίες τις βραδινές ώρες συνδέεται με το ψάρεμα (53 περιστατικά), ελεύθερη κατασκήνωση (90 περιστατικά) και το άναμμα φωτιάς (160 περιστατικά).

Δυστυχώς και το 2023 συνεχίστηκε στον όρμο Λιμενίου, στη Δημοτική Ενότητα Οιτύλου, που βρίσκεται μακριά από τις παραλίες ωτοκίας, η παράνομη πρακτική ταΐσματος των θαλασσίων χελωνών από συγκεκριμένη επιχείρηση (το φαινόμενο έχει ξεκινήσει από το 2019). Ως αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής, όχι μόνο υπάρχει όχληση στα προστατευόμενα ζώα (λήψη ακατάλληλης τροφής), αλλά και έχουν παρατηρηθεί επιθέσεις των ζώων στους λούομένους (καταγράφηκαν 40 περιστατικά το 2023 σύμφωνα με πληροφορίες από το αρμόδιο Λιμεναρχείο και το Κέντρο Υγείας Αρεόπολης).

Στις παραλίες Σελινίτσα, Μαυροβούνι και Βαθύ, του Λακωνικού Κόλπου τα τελευταία χρόνια παρατηρείται καταστροφή των αμμοθινών στην παραλιακή ζώνη από τη διάνοιξη και χρήση παράνομων χωματόδρομων, που αποτελεί μια από τις σημαντικότερες μακροπρόθεσμες απειλές για τις παραλίες ωτοκίας στον Λακωνικό Κόλπο.

Συγκεκριμένα, το πλάτος του χωματόδρομου κατά μήκος των παραλιών Βαθύ και Μαυροβούνι είναι τόσο μεγάλο που επιτρέπει και τη στάθμευση αυτοκινήτων, καταστρέφοντας τους αμμόλοφους και την παράκτια βλάστηση. Η κατάσταση στην παραλία Μαυροβουνίου επιδεινώθηκε σημαντικά την άνοιξη του 2022, λόγω των εργασιών για την κατασκευή του βιολογικού καθαρισμού της περιοχής, όπου έγινε χρήση αδρανών υλικών, σε περίπου 2 χλμ. της παραλίας τα οποία παρέμειναν εκεί μετά την ολοκλήρωση του έργου.

Παράνομος χώρος στάθμευσης οχημάτων παρατηρήθηκε και στην παραλία Βαλτάκι, ο οποίος έχει προκαλέσει υποβάθμιση της προστατευόμενης αμμοθινικής βλάστησης. Επίσης, σε σημεία της παραλίας του Ευρώτα (Τρίνησα, Κυανή Ακτή) παρατηρήθηκε επαναλειτούργια αυθαίρετων καταλυμάτων που είχαν εγκαταλειφθεί παλαιότερα.

Τον Ιούλιο 2023, δημιουργήθηκε νέος, κάθετος στην παραλία του Ευρώτα χωματόδρομος, στη θέση Αστερίου, για την είσοδο και έξοδο μικρών σκαφών. Την ίδια περίοδο, στην παραλία της Σελινίτσας παρατηρήθηκε χρήση βαρέων οχημάτων στην παραλία για την κατασκευή πισίνας.

3.2 ΚΟΡΩΝΗ

Στην παραλία ωτοκίας Ζάγκα-Μεμί καταγράφηκαν 5 επιχειρήσεις που διέθεταν εξοπλισμό παραλίας (ξαπλώστρες, ομπρέλες), από τις οποίες μόνο μια συμμορφώθηκε με την απομάκρυνση των επίπλων θαλάσσης κατά τη δύση του ηλίου. Στον εξοπλισμό των επιχειρήσεων που καταλάμβανε τον διαθέσιμο χώρο για φωλεοποίηση τις νυχτερινές ώρες, πρέπει να προστεθεί και ο εξοπλισμός θαλασσίων σπορ μιας επιπλέον επιχείρησης. Ομοίως με τον Λακωνικό Κόλπο, ιδιωτικός εξοπλισμός αφηνόταν στην παραλία μετά τη δύση του ηλίου, δημιουργώντας περισσότερα εμπόδια στις χελώνες που προσπαθούσαν να κάνουν τις φωλιές τους. Το 2023, οι ερευνητές του ΑΡΧΕΛΩΝ κατέγραψαν αθροιστικά 89 συμβάντα ιδιωτικών ξαπλωστρών, 117 σκιάστρων και 50 συμβάντα ιδιωτικού εξοπλισμού θαλασσίων σπορ να παραμένουν τις νύκτες στα 2.7 χλμ. της παραλίας.

Το πρόβλημα της φωτορύπανσης από ιδιωτικούς αλλά και δημοτικούς λαμπτήρες ήταν έντονο στο ανατολικό και δυτικό άκρο της παραλίας ωτοκίας, προκαλώντας αποπροσανατολισμό των νεοσσών. Ιδιαίτερα ο νέος φωτισμός του Δημοτικού Γηπέδου της Κορώνης που βρίσκεται ακριβώς πίσω από την παραλία ωτοκίας έκανε την απειλή της φωτορύπανσης πιο έντονη, επηρεάζοντας το μεγαλύτερο τμήμα της παραλίας. Συνολικά το 2023 στην παραλία Ζάγκα-Μεμί, επηρεάστηκε το 23.5% των φωλιών.

Η ανθρώπινη παρουσία στην παραλία ωτοκίας της Κορώνης τις βραδινές ώρες είναι αποτρεπτική για την ωτοκία των θαλάσσιων χελωνών. Το 2023, στις 101 ημέρες του προγράμματος καταγράφηκαν 69 περιστατικά, 13 περιπτώσεις ελεύθερης κατασκήνωσης και 20 φωτιές τις βραδινές ώρες. Τέλος, οι ερευνητές του ΑΡΧΕΛΩΝ κατέγραψαν 20 οχήματα επί της παραλίας και 5 περιστατικά όπου στατικά δίχτυα αφήνονταν πολύ κοντά στην ακτή, καθ' όλη την διάρκεια της νύχτας με κίνδυνο εγκλωβισμού και θανάτωσης ενήλικων χελωνών που έβγαιναν στην ακτή να κάνουν τις φωλιές τους.

Στο πίσω μέρος της παραλίας Ζάγκα-Μεμί υπάρχει ένας αριθμός εξοχικών κατοικιών και επιχειρήσεων. Επιπλέον, έχει γίνει γνωστό ότι τα σχέδια για το βιολογικό καθαρισμό της Κορώνης τοποθετούν τα έργα στην συγκεκριμένη αυτή παραλία, αλλά δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τυχόν έγκριση ή περιβαλλοντική αδειοδότησή του.

4

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Όπως αναφέρθηκε, ο ΑΡΧΕΛΩΝ πραγματοποιεί ετήσιες συστηματικές εργασίες καταγραφής και προστασίας της ωτοκίας στο Λακωνικό κόλπο από το 1985 και στην Κορώνη από το 1995. Η ανάλυση των μακροχρόνιων σειρών δεδομένων δείχνει ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει αυξητική τάση ωτοκίας και στις δύο περιοχές, που πιθανά οφείλεται στις δράσεις προστασίας των φωλιών που εφαρμόζονται . Εάν δεν συνεχιστεί η προστασία των φωλιών, μεσοπρόθεσμα μπορεί να παρατηρηθούν αρνητικές τάσεις στον αναπαραγωγικό πληθυσμό και για το λόγο αυτό είναι σημαντικό να συνεχιστούν.

5 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Αν και οι παραλίες ωτοκίας της νότιας Πελοποννήσου έχουν ενταχθεί εδώ και αρκετά χρόνια στο οικολογικό δίκτυο Natura 2000, εντούτοις δεν διαθέτουν ακόμα ειδικό νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία και την διαχείριση τους, δηλαδή Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ) και Σχέδια Διαχείρισης (ΣΔ). Αυτά αναμένεται να θεσμοθετηθούν ως αποτέλεσμα των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) για όλες τις περιοχές Natura 2000, στο πλαίσιο ενός έργου που διεξάγεται σε εθνική κλίμακα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στο οποίο όμως εντοπίζονται μεγάλες καθυστερήσεις. Οι Μονάδες Διαχείρισης (ΜΔΠΠ) που είναι αρμόδιες για την προστασία και διαχείριση των βιοτόπων των θαλάσσιων χελωνών, είναι για το Λακωνικό Κόλπο η ΜΔ Προστατευόμενων Περιοχών Νότιας Πελοποννήσου, ενώ για την Κορώνη η ΜΔ Εθνικού Πάρκου Στροφυλιάς και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Πελοποννήσου. Οι ΜΔΠΠ εποπτεύονται σε κεντρικό επίπεδο από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) και δεν έχουν μέχρι σήμερα ενεργοποιηθεί στη διαχείριση των βιοτόπων της θαλάσσιας χελώνας. Η ανωτέρω περιγραφόμενη έλλειψη νομοθετικού πλαισίου δημιουργεί καθυστερήσεις στην εφαρμογή κατάλληλης διαχείρισης των παραλιών και μεγαλύτερη υποβάθμιση του περιβάλλοντος κάθε χρόνο.

9. Η ολοκλήρωση των υπό εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ), Προεδρικών Διαταγμάτων (ΠΔ) και Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) σε εθνική κλίμακα, για τις περιοχές Natura 2000 είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση των βιοτόπων των θαλάσσιων χελωνών και πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ώστε να δοθούν λύσεις για τα προβλήματα που αναφέρονται ανωτέρω. Τα τμήματα των παραλιών που παρουσιάζουν περιβαλλοντική υποβάθμιση πρέπει να αποκατασταθούν, ενώ τα υπόλοιπα τμήματα (π.χ. η παραλία του Ευρώτα στον Λακωνικό κόλπο) πρέπει να διατηρηθούν στην υπάρχουσα κατάσταση. Η ενεργοποίηση των αρμόδιων Μονάδων Διαχείρισης (ΜΔΠΠ) του ΟΦΥΠΕΚΑ στην προστασία και διαχείριση των περιοχών ενδεχομένως θα είχε θετικά αποτελέσματα, ενώ έως την ολοκλήρωση των ΠΔ και ΣΔ χρειάζεται η συνεργασία όλων των αρμοδίων φορέων για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή όλων των μέτρων διαχείρισης που προβλέπονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση για την απλή χρήση αιγιαλού.

